

Emma Kari vihr ym.

Kirjallinen kysymys Maahanmuuttoviraston toiminnan laillisuustarkastuksesta ja turvapaikkalainsäädännön tiukennusten vaikutuksista turvapaikanhakijoiden ihmisoikeuksiin

Eduskunnan puhemiehelle

Turvapaikkajärjestelmään on kohdistunut tällä hallituskaudella ennennäkemätön määrä tiukennuksia. Oikeudellista apua on rajoitettu, valitusaikoja lyhennetty, turvapaikkaperusteita kiristetty ja perheenyhdistämistä vaikeutettu entisestään. Näiden heikennyksien ensisijainen tavoite on ollut Suomen tekeminen mahdollisimman vähän houkuttelevaksi maaksi turvapaikanhakijoille. Viimeaikaiset uutiset Suomen harjoittamasta turvapaikkapolitiikasta herättävät huolta politiikan lainmukaisuudesta.

Yle uutisoi 12.2. irakilaisesta turvapaikanhakijasta, joka oli hakenut Suomesta turvapaikkaa, mutta saanut kielteisen päätöksen sekä Migrissä että hallinto-oikeudessa ja jolle korkein hallinto-oikeus ei myöntänyt valituslupaa — ja joka ammuttiin Bagdadissa vain viikkoja sen jälkeen, kun hän oli palannut maahan Suomesta. Migrin mukaan päätöksentekijät eivät voi olla vastuussa palautuksen jälkeisistä tapahtumista.

Ranskassa Lyonin hallinto-oikeus esti irakilaisen turvapaikanhakijan palauttamisen Suomeen Dublin-sopimuksen nojalla, koska oikeuden mukaan turvapaikanhakijaa olisi Suomessa uhannut palautus Irakiin.

Afganistanissa tehtyjen tuhoisien ja tihentyneiden iskujen sekä heikentyneen turvallisuustilanteen seurauksena Ruotsi on ilmoittanut keskeyttäneensä tällä hetkellä palautukset Afganistaniin. Ruotsin viranomaisten mukaan Afganistanin turvallisuustilanne on nyt niin kärjistynyt, ettei suurlähetystön henkilökunta pysty vastaanottamaan palautettavia lentokentällä. Afganistanin turvallisuustilanne on kriittinen erityisesti lapsille ja naisille. Pelastakaa lapset -järjestön syyskuussa 2017 julkaiseman tutkimuksen mukaan jopa yhdeksään kymmenestä lapsesta kohdistuu väkivaltaa.

Maahanmuuttoviraston maatietoraportin mukaan Afganistanissa vallitsee yleinen laittomuuden ilmapiiri, jossa ihmisoikeusrikkokat joutuvat harvoin teoistaan vastuuseen. Laajamittaista väkivaltaa harjoitetaan siviilejä kohtaan ja oikeutta käytetään mielivaltaisesti. Suomi kuitenkin jatkaa turvapaikanhakijoiden pakkopalauttamista alueelle.

Perustuslakivaliokunta on pitänyt Suomen houkuttelevuuden vähentämistä turvapaikanhakumana varsin ongelmallisena hyväksyttävyyssvaatimuksen ja perusoikeuksien rajoittamisperusteiden

Kirjallinen kysymys KK 31/2018 vp

kannalta. Näkemys perustuu erityisesti perustuslain 22 §:ssä julkiselle vallalle asetettuun velvollisuuteen turvata perus- ja ihmisoikeuksien toteutuminen. Perustuslakivaliokunta on lausunnoissaan nostanut esiin monia muita turvapaikkalainsäädännön ongelmia perus- ja ihmisoikeusnäkökulmasta, mutta ne on jatkokäsittelyssä helposti sivuutettu, jollei kyse ole ollut sääätämismäärästä. Perustuslakivaliokunta on muun muassa myös huomauttanut, että ulkomaalaislakiin on viimeisen vuoden aikana ehdotettu muutoksia useissa eri hallituksen esityksissä ilman, että niiden vaikutuksia olisi arvioitu kokonaisvaltaisesti. Ongelmallista on myös, että esimerkiksi perheen yhdistämiseen tehtyjen aiempien tiukennusten vaikutuksia ei ole selvitetty ennen kuin uudet kiistykset on viety läpi.

Ehdoton palautuskielto sitoo Suomea. Sen mukaan ketään ei saa palauttaa alueelle, jolla hän voi joutua kuolemanrangaistuksen, kidutuksen, vainon tai muun ihmisarvoa loukkaavan kohtelun kohteeksi. Oikeusvaltiossa turvapaikkapäätösten on perustuttava hyvään hallintoon, puolueettomaan maatiedon käyttöön sekä yksilölliseen ja oikeudenmukaiseen käsittelyyn.

Edellä olevan perusteella ja eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ään viitaten esitämme asianomaisen ministerin vastattavaksi seuraavan kysymyksen:

Aikooko hallitus ryhtyä toimenpiteisiin teettääkseen perusteellisen ja riippumattoman lailisuustarkastuksen Maahanmuuttovirastoon ja

aikooko hallitus ryhtyä toimenpiteisiin arvioidakseen turvapaikkalainsäädäntöön tehtyjen tiukennusten vaikutukset turvapaikanhakijoiden ihmisoikeuksiin?

Helsingissä 15.2.2018

Emma Kari vihr
Eva Biaudet r